

AAN BOORD VAN EEN BRITISH AIRWAYS-VLUCHT 39 NAAR Beijing. Plaats bij het raam.

Het is zeven uur in de ochtend als ik na een nacht van hazenslaapjes het gordijntje omhoogduw. Als ik mijn nek uitrek zie ik onder me de bruine, stoffige, spectaculair kale Mongoolse woestijn. Dit moet de Gobi zijn. Alle anderen hebben hun gordijn dicht, maar voor mij is de keus tussen dommelen of de Gobi niet moeilijk. Dit is het gebied waar invasies zijn begonnen. Vanuit dit uitgedroogde doolhof van bergen veroverde Dzjengis Khan met zijn krijgers een groot deel van zuidelijk Azië. Hij heeft onmiskenbaar zijn stempel nagelaten. Ik bedenk dat ik ooit ergens heb gelezen dat de lusten van de grote Mongoolse leider zo onverzaadigbaar waren, dat van elke tweehonderd mannen die vandaag op de wereld rondlopen, er één aan hem verwant is. Ik kijk de cabine rond, maar het is moeilijk te zeggen. Ze slapen allemaal.

Naarmate we dichterbij Beijing komen, verdwijnt de magische, mysterieuze woestijn onder een steeds dikker wolkendeek en onze lange afdaling voert door een daglicht-duister dat pas optrekt als de grond recht onder ons opdoemt. Voor we het weten bonken we op het asfalt.

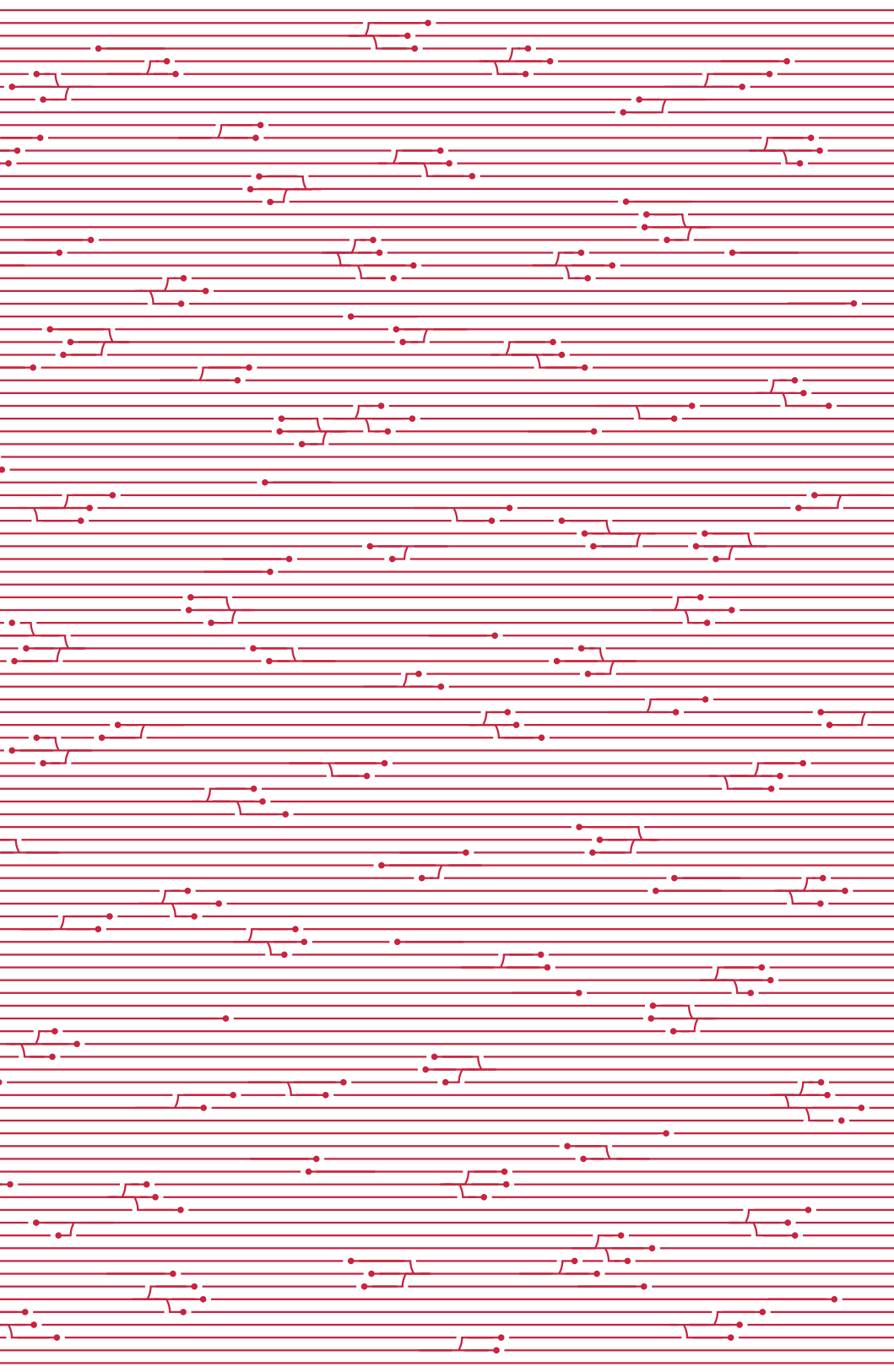
We worden opgewacht door Nick Bonner, de eerste westerling die toeristische reizen in Noord-Korea ging organiseren en wiens bedrijf Koryo Tours onze route heeft samengesteld. Noch ITN, met zijn verdiensten op het gebied van onderzoeksjournalistiek, noch Channel 5 mag genoemd worden. Beide worden gezien als instrument van de Britse overheid, en daarmee als lakei van de Amerikanen, enzovoort, enzovoort, al blijkt het uiteindelijk, zoals ik zal ontdekken in deze verbijsterende tijden, niet eens zo slecht om een lakei van de Amerikanen te zijn.

Opgefrist en met schone kleren aan loop ik van mijn hotel over de brede oost-westsnelweg die de stad doorsnijdt. 'De Theems

van Beijing', noemt Nick Bonner hem, alleen is dit een rivier van verkeer, die de lucht eromheen vergiftigt. Naarmate ik het Tiananmenplein en de Verboden Stad nader, wordt de menigte dichter en de politieaanwezigheid groter. Ik krijg het benauwd, dus ik keer om en loop terug. Iets buiten de drukte vind ik, verstopt tussen de torenflats, een parkje met kronkelwilgen en kunstig beschilderde paviljoens met glazen pannendak.

Zoals overal ter wereld is er ook in Beijing een massatoeristenroute en een avontuurlijke toeristenroute. Dit vredige plantsoen moedigt me aan om het gebaande pad te verlaten en via een labyrint van achterafstraatjes naar het hotel terug te lopen. Ik word beloond met een hele reeks levendige markten vol etenswaren en theezaakjes en surrealistische verzamelingen van alles en nog wat.

GOED GESLAPEN, DANKZIJ TWEE MELATONINEPILLETJES EN algehele uitputting.

Moet vandaag het comfort van het Hyatt Hotel achter me laten. De meeste bezoekers gaan per vliegtuig naar Noord-Korea, maar wij nemen de langzame route: per nachttrein naar de grensstad Dandong en vandaar over DPRK-spoor zuidwaarts naar Pyongyang. Hoe dol ik ook op treinen ben, ik weet dat de reis die nu voor ons ligt, zeker met de grens die we moeten passeren, heel wat uithoudingsvermogen zal vergen. Regisseur Neil, cameraman Jaimie, zijn assistent Jake, onze geluidsman Doug en ik komen halverwege de ochtend bij elkaar op het kantoor van Koryo Tours voor een bespreking. Ons allereerste shot is mijn aankomst. Ik hang mijn reistas over mijn schouder, wacht op het teken en loop dan naar de deur van het kantoor alsof ik daar nooit eerder naar toe ben gelopen. Gevolgd door Jaimies camera ben ik weer reizi-

ger en reisprogrammapresentator tegelijk, terug in dat niemandsland tussen het echte leven en het vertellen van een verhaal, dat ik niet meer heb ervaren sinds de opnamen in Brazilië zeven jaar geleden.

Te midden van de rijke collectie sociaal-realistische affiches en kunstvoorwerpen die hij heeft verzameld in de ruim twintig jaar die hij al in Noord-Korea komt, bereidt Nick ons voor op wat we kunnen verwachten, waarbij hij een veelheid aan waarschuwingen vermengt met een grote dosis humor. Hij kan niet alles voorspellen wat we zullen meemaken, maar zijn boodschap is dat deze reis iets moet zijn om je op te verheugen. De brochures vol raadgevingen die we krijgen, benadrukken vooral het an-

ders-zijn van ons reisdoel. ‘De DPRK is een conservatieve samenleving. Koreanen kleden en gedragen zich in het algemeen ingetogen’; ‘Probeert u zich zonder gids door de DPRK te verplaatsen, dan kan dat uzelf en uw reisorganisatie in moeilijkheden brengen’; ‘Beledigende opmerkingen of grappen over het politieke systeem en het leiderschap van de DPRK worden ten strengste afgekeurd’; en, geruststellender: ‘Koreanen eten hondenvlees als delicatessen, maar het wordt in de regel niet aan toeristen gereserveerd.’

Echt treurig word ik alleen van het advies dat ingaat tegen alles wat reizen in mijn ogen moet zijn: ‘Denk eraan dat u Noord-Koreanen en hun familieleden in een lastig parket kunt brengen als u probeert contact te leggen met gewone burgers!’

Nick geeft ons elk ons Noord-Koreaanse visum. Dat staat op een losse gevouwen kaart. Er komt niets in ons paspoort te staan,

zodat we geen problemen krijgen als we naar landen willen reizen die de DPRK als de duivel beschouwen. De hitte wordt steeds drukkender, al blijft de zon verborgen achter een sluier van wolken. Nick kijkt op zijn smartphone. De luchtkwaliteitsindex staat rond de 200. ‘Dat is in de categorie “zeer ongezond”. Niet slecht voor Beijing,’ zegt hij opgewekt.

De eerste etappe van onze reis naar Noord-Korea begint, nogal prachtig, bij het spoorwegstation van Beijing, met zijn pagode-torentjes. Op het weidse voorplein wemelt het al van de medereizigers. De stationsklok slaat drie op de melodie van het oude maoïstische lied ‘Het Oosten is Rood’, en dat doet me denken aan mijn eerste bezoek aan China in de zomer van 1988, toen het hier heel anders oogde, en aanvoelde, dan nu. Verdwenen zijn de Mao-pakken en de zee van fietsen, en de teksten die nu de daken

sieren zullen eerder reclames voor tandpasta zijn dan politieke strijdkreten.

Roltrappen vervoeren een eindeloze stroom passagiers omhoog naar de verdieping waar de treinen vertrekken. In de centrale hal waar we wachten op de aankondiging van ons vertrekperron is elke zitplaats bezet. De enige lege plekken zijn in een kleine ruimte aan de zijkant van de hal, waar je voor een paar yu-an kunt plaatsnemen in een massagestoel die diverse delen van je lichaam in verschillende combinaties vastgrijpt en bewerkt. Een beetje angstig betaal ik voor mijn twintig minuten en leun achterover. Het is een vreemde sensatie. Iedereen probeert te kijken alsof hij alleen maar een beetje zit te relaxen, maar in werkelijkheid weten zij en weet ik dat het is alsof je vastgebonden zit aan een zak vol levende dassen.

Terwijl ik een pak slaag krijg van mijn stoel, vertonen video-schermen aan de tegenoverliggende muur livebeelden van de

historische ontmoeting tussen de leiders van Noord- en Zuid-Korea die vandaag plaatsvindt in de gedemilitariseerde zone van Panmunjom, waar de wapenstilstand die Korea zeventig jaar geleden in tweeën deelde, werd getekend. De handdrukken, het glimlachen, het schouderkloppen en de kokette stapjes over een betonnen strook zien er misschien tuttig uit, ze zijn het bewijs van een buitengewone ontwikkeling in de interkoreaanse betrekkingen. Ik heb het gevoel, al weet ik het natuurlijk niet zeker, dat dit alleen maar goed zal zijn voor ons en de toegang die we zullen krijgen tot een van de meest hermetisch gesloten landen op aarde.

De trein is schoon en modern, met een roestvrijstalen waterkan en iets wat sterk op een kwispedoor lijkt op de vensterbank van mijn vierpersoons-slaapcoupé. Onze geluidstechnicus, Doug, schiet een foto van Jaimie (onze cameraman), Nick, Neil (onze regisseur) en mij op het moment van vertrek. We verlaten het station

op tijd, om half zes. Uur na uur is er weinig anders te zien dan een ononderbroken muur van flatgebouwen – de tentakels van de stad die zich onverzadigbaar uitstrekken over het platteland, voor ze overgaan in de tentakels van een andere stad die er precies zo uitziet.

Een laat avondmaal. Niet slecht. Knoflookspruiten, varkensvlees en uien; pittig en smakelijk, met koude Budweiser en rode wijn van de Grote Muur. Ik probeer te slapen, maar zonder veel succes. Sigarettenrook van een groep mensen die buiten in het gangpad hard zitten te praten, zweeft de coupé in. Ik begraaf mijn hoofd in de taalgids.